

Avfall

Alla som bedriver en verksamhet ansvarar själva för att allt avfall som uppkommer tas omhand på ett korrekt sätt. Farligt avfall t.ex. elavfall och färgrester omfattas av särskilda regler.

Livsmedelshantering

Livsmedelshantering i skolor och förskolor lyder under livsmedelslagen. Verksamheten ska registreras hos miljö- och byggnämnden och ha en HACCP-baserad egenkontroll. Mer information finns på www.vetlanda.se.

Mer information

Egenkontroll

Förordning om verksamhetsutövarens egenkontroll (SFS 1998:901)

Buller

Naturvårdsverket (2001) Riktvärden för trafikbuller vid nyanläggning eller väsentlig ombyggnad av infrastruktur: förslag till utveckling av definitioner. SOSFS 2005:6 Socialstyrelsens allmänna råd Buller inomhus
Handbok "Buller – höga ljudnivåer och buller inomhus, Socialstyrelsen

Miljömål

20 steg för klimat och hälsa (Länsstyrelsen april 2010). Innehåller bl.a. åtgärder för tillgänglighet till skugga i offentliga miljöer.

Lokaler och miljö i förskola och fritidshem

Allmänt råd (1989:7) från Socialstyrelsen. Upphävd då Skolverket tog över en del av tillsynsansvaret, men kunskapsinnehållet är fortfarande aktuellt.

Socialstyrelsens allmänna råd (AR)

SOSFS 1999:25 – Socialstyrelsens AR om ventilation

SOSFS 2005:15 – Socialstyrelsens AR om temperatur inomhus

SOSFS 1999:21 – Socialstyrelsens AR om fukt och mikroorganismer

Varmvatten

Socialstyrelsens meddelandeblad nr 13/93 – Legionella

Boverkets byggregler BBR 6:621

Avfall

Avfallsförordning (SFS 2001:1063)

Städning

SOSFS 1996:33 – Städning i skolor, förskolor, fritidshem och fritidsgårdar

Smitta

Smitta i förskolan – kunskapsöversikt från Socialstyrelsen 2001

Vetlanda kommun

Miljö- och byggförvaltningen

Miljö och hälsa i skolor och förskolor

**En sammanställning av bestämmelser
och rekommendationer**

Här följer ett urval viktiga bestämmelser och rekommendationer som gäller för t.ex. skol- och förskolelokaler från miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Dokumentet är tänkt att användas som en vägledning vid nyetablering och i egenkontrollarbetet.

Egenkontroll

Alla skolor, förskolor, fritidshem och liknande verksamheter ska fortlöpande planera och kontrollera sin verksamhet.

Egenkontrollen ska förebygga och åtgärda eventuell negativ påverkan på miljö och hälsa. En väl fungerande egenkontroll ger bra förutsättningar för att fel på utrustning, olämplig inredning, felaktiga rutiner t.ex. för städning, eller andra brister upptäcks innan skada eller olägenhet uppkommer.

Lokalisering

Nyetablering av skol- och förskolelokaler ska inte göras i anslutning till gator med mycket trafik, industriområden, parkeringar eller elektromagnetiska fält.

För trafikbuller gäller att medelljudnivån inomhus i skol- och förskolelokaler ska vara under 30 dBA. Utanför fönstret ska värdet inte överstiga 55 dBA, och på uteplatser bör bullernivån inte överstiga 70 dBA.

Buller

Medelljudnivån (ekvivalenta ljudnivån) från installationer (t.ex. ventilation) ska inte överstiga 30 dBA i lokalen.

Efterklangstiden i förskola/fritidshem bör vara kortare än 0,6 sekunder vid mätning vid 500, 1000 och 2000 Hz.

Rummen ska vara inredda så att ljudnivån från verksamheten kan hållas nere. Eventuellt kan takytan förses med ljudabsorberande material. Dessa ska vara utformade så att städning underlättas. Det finns mätare som visuellt visar när ljudnivån från verksamheten går över önskvärda nivåer, t.ex. ”ljudörat”.

Varmvatten

För att minimera risken för tillväxt av legionella i varmvattensystemet ska vattnet i varmvattenberedare alltid hålla en temperatur på minst 60°C. I ledningarna och vid tappstället ska vattnet vara mellan 50-60°C.

Vid kranar som små barn ska använda ska vattentemperaturen vara som högst 38°C. Regleringen av varmvattnet ska då ske först vid blandaren.

Fukt och mikroorganismer

Vid bedömningen av om fukt och mikroorganismer i skolor och förskolor innebär en olägenhet för människors hälsa tar man bl.a. hänsyn till om det förekommer synlig mikrobiell tillväxt och/eller lukt i lokalerna. Misstanke om fuktskada ska alltid utredas.

Kemikalier

Städkemikalier och andra kemikalier ska förvaras inlåsta och avskilda från livsmedel. I städutrymmet ska finnas utslagsvask och frånluftsventilation.

Toaletter och hygienutrymmen

För både förskolor och skolor bör antalet toaletter minst uppgå till en toalett per 15 barn och dessutom en personaltoalett. På förskolor bör det dessutom finnas särskild skötplats för blöjbyte. Plats för pappershanddukar samt flytande tvål ska finnas.

Befintliga verksamheter med färre toaletter än rekommenderat bör som kompensation rengöras oftare.

Handtvättställ bör finnas i anslutning till utrymmen som skötrum, kapprum och matsal.

Dagsljus

Källarlokalerna är inte lämpliga för barnomsorg.

Rum där barn vistas mer än tillfälligt ska ha tillräckligt med dagsljus. Fönsterytan bör vara minst 10% av golvytan. Det innebär att källarlokalerna är olämpliga för barnomsorg. Fönster bör utformas så att det blir möjligt för små barn att få utblick samt så att vädring underlättas.

Temperatur

Lämplig lufttemperatur är 20-22°C. Temperaturen ska vara minst 18°C i undervisningslokaler. I förskolor ska temperaturen vara minst 20°C.

Golvtemperaturen ska vara minst 16°C i undervisningslokaler. I förskolor och fritidshem ska golvtemperaturen vara minst 18°C.

Rum som är utsatta för kraftig solinstrålning ska förses med solavskärmning.

Utemiljö

Det är viktigt att skolgårdar är utformade så att de lockar till utevistelse. En god utformning av utomhusmiljön kan berika barnen/eleverna så att deras välbefinnande ökar vilket även ger att deras koncentrationsförmåga påverkas positivt. Utomhusmiljön bör förses med riklig växtlighet och lekanordningar m.m. Grönska ökar trivseln och har även en dämpande effekt på bilavgaser och buller.

Tomten bör ha ett soligt och vindskyddat läge men för både skolor och förskolor gäller att det även ska finnas skuggade lekområden för att barnen ska kunna undvika skadlig UV-strålning. Vetlanda kommun har åtagit sig i åtgärdsprogrammen för miljömålen att öka tillgängligheten till skugga i bl.a. skolgårdar.

Lekredskap ska utformas så att skaderisker minimeras. Gungor ska förses med insprängningsskydd och placeras på stötdämpande underlag.

Gårdens lekytor bör uppgå till minst 30-40 m² per barn i förskolegrupp/fritidshem.

Utformning och inredning av lokaler

Precis som lokaliseringen är utformningen av lokalen viktig för att undvika miljö- och hälsoproblem. För skolor kan fler krav ställas beroende på vilka aktiviteter som ska ske i lokalerna. Det gäller exempelvis verkstäder och kemisalar.

Brandskydd, tillgänglighet och säkerhet

Lokalen måste utformas så att den uppfyller kraven på brandskydd, tillgänglighet och säkerhet. Mer information finns i Boverkets byggregler.

Barnantal

I förskolan rekommenderas att rumsarean uppgår till minst 7,5-9,5 m² per barn i barnens utrymmen. Med barnens utrymmen menas den yta som barnen har tillgång till, d.v.s. lekrum, kapp- och hygienutrymmen m.m. Personalutrymmen, kontor, städ- och tekniska utrymmen ingår inte. Att sträva mot den mindre ytan i intervallet kan vara ekonomiskt lönsamt på kort sikt men innebär i regel att lokalerna får sämre flexibilitet, större slitage och att verksamheten blir sämre.

I klassrum rekommenderas en yta på minst 65 m² till 30 elever.

Det är viktigt att antalet barn i lokalerna anpassas till bl.a. ventilationskapaciteten och den yta som finns tillgänglig. För många barn i förhållande till yta och ventilation kan ge ökade problem med bl.a. allergier, smittspridning, trötthet och koncentrationssvårigheter.

Förskola: minst 7,5-9,5 m² rumsarea per barn.

Klassrum: minst 65 m² till 30 elever.

Materialval

En ren inomhusmiljö är viktig för att förebygga smittspridning och allergiproblem. För en effektiv städning av lokalerna måste lättskötta och tåliga material på t.ex. golv och väggar väljas. Man bör också välja ytmaterial och annan inredning som avger så lite kemiska ämnen som möjligt (lågemmitterande material) och är miljövänliga.

Ventilation

Dålig ventilation kan ge upphov till bl.a. allergiska besvär, trötthet, klåda och allmänna irritationer i ögon och luftvägar.

I skol- och förskolelokaler ska uteluftsflödet vara minst 7 l/s per person vid stillasittande sysselsättning. Ett tillägg på minst 0,35 l/s per m² golvarea ska göras så att hänsyn också tas till föroreningar från andra källor än människor. Rekommendationen är dock att öka uteluftsflödet till ca 10 l/s per person.

Genom att mäta halten koldioxid får man ett mått på hur bra ventilationen fungerar. I väl ventilerade lokaler överstiger koldioxidhalten sällan 600-700 ppm (parts per million). Om halten i ett rum vid normal användning regelmässigt överstiger 1000 ppm ska detta ses som en indikation på att ventilationen inte är tillfredsställande.

Det är bra om man kan variera ventilationsflödet. Detta uppnås lämpligen av en fläktstyrd till- och frånluftsanläggning. Viktigt är att anläggningen utformas så att vistelsezonen ventileras väl utan att drag uppstår. Lufthastigheten i ett rums vistelsezon bör inte överstiga 0,15 m/s.

Friskluftsintag till byggnaden ska placeras så att olägenheter från bilavgaser och avluftsdon inte uppstår. Filter med tillräcklig stoftavskiljningsgrad ska installeras. Ventilationskanalerna ska utformas så att de medger godtagbar rensning.